

Deze week in het lobbymemo:

Verslagen Tweede Kamer

- Begrotingsdebat Justitie en Veiligheid
- Begrotingsdebat Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp
- Plenair debat correctief referendum
- Wetgevingsoverleg Water
- Commissiedebat Woningbouwopgave en koopsector
- Commissiedebat Medische Preventie

Stemmingen

- Dinsdag 19 november

Eerste Kamer

- Plenair Debat: Algemene Financiële Beschouwingen

Commissieagenda Tweede Kamer

Plenaire agenda Tweede Kamer

Brussel

- Seinen op groen voor start van Europese Commissie op 1 december
- Laatste plenaire vergadering Comité van de Regio's
- Kabinetsappreciaties Europese voorstellen (BNC-fiches)
- Consultaties Europese Commissie
- Agenda Europese Comité van de Regio's

Begrotingsdebat Justitie en Veiligheid

Op woensdag 20 en donderdag 21 november behandelde de Tweede Kamer de begroting van Justitie en Veiligheid. Het kabinet was vertegenwoordigd door drie bewindspersonen: minister van Weel, staatssecretaris Coenradie en staatssecretaris Struys. De VNG had vooraf een position paper verstuurd, de onderwerpen die daarin genoemd werden kwamen redelijk terug. Verder heeft de Kamer ook gesproken over de toegang tot het recht, het gevangeniswezen en bepalingen uit het strafrecht. Deze onderwerpen zijn buiten het verslag gehouden. Hieronder een samenvatting, onderaan staan de ingediende moties.

Veiligheid in de wijk / Ondernijning

Mutluer (GL-PvdA) benadrukte dat ondernijning in wijken vraagt om zichtbare maatregelen zoals meer politie en boa's op straat. Ze uitte zorgen over de sluiting van politiebureaus en bezuinigingen op de veiligheidsregio's, die volgens haar de leefbaarheid in buurten ondernijnen. Ze stelde voor om de beperkte middelen voor veelvoorkomende criminaliteit, zoals de extra 13 miljoen euro, effectiever in te zetten en overwoog een motie om deze middelen gericht te gebruiken. Ook bekritiseerde zij de gebrekkige financiering van de afpakketen, waardoor crimineel vermogen niet voldoende kan worden afgepakt en terugvloeit in de maatschappij. Van Nispen (SP) riep op om bezuinigingen die de veiligheidsregio's treffen te herzien. Hij stelde dat de prioriteit van het kabinet om veiligheid in wijken te verbeteren, moeilijk te rijmen is met financiële beperkingen. Boswijk (CDA) bepleitte een landelijke aanpak voor ondernijning, geïnspireerd door initiatieven in Limburg, waarbij gemeenten kennis en expertise kunnen delen. Michon-Derkzen (VVD) bracht de toenemende werkdruk bij de politie aan als punt van zorg. Ze riep op om de strafmaat voor drugsdelicten te verhogen en pleitte voor betere gegevensdeling om ondernijning effectiever aan te pakken.

Minister van Weel bevestigde de urgentie van ondernijning en wees op de bestaande samenwerking met gemeenten en veiligheidsregio's. Hij noemde de extra investeringen in lokaal niveau en het versterken van researchcapaciteit als eerste stappen. Tegelijkertijd gaf hij aan dat de budgettaire beperkingen voorlopig een realiteit blijven. De minister erkende de zorgen van Michon-Derkzen en verwees naar investeringen in politiecapaciteit, de uitbreiding van zijnstroomtrajecten, en plannen om gegevensdeling in 2025 te verbeteren.

Emiel van Dijk (PVV) riep op tot meer internationale samenwerking om georganiseerde criminaliteit en mensensmokkel te bestrijden. Hij drong aan op concrete maatregelen, zoals een intensieve samenwerking met Italië, en bekritiseerde ngo's die volgens de PVV een rol spelen in het faciliteren van mensensmokkel. De minister benadrukte dat Nederland actief werkt aan internationale samenwerking tegen georganiseerde misdaad en dat de aanpak van mensensmokkel integraal deel uitmaakt van de bredere veiligheidsstrategie.

Discriminatie / Antisemitisme

Tseggai (GL-PvdA) hekelde de gefragmenteerde aanpak van discriminatie en antisemitisme en pleitte voor één nationale coördinator die alle vormen van discriminatie en haatmisdrijven aanpakt. Ze stelde dat een samenhangende aanpak noodzakelijk is om effectief te kunnen optreden tegen haatmisdrijven. Ze wees ook op vertragingen in de uitvoering van het antisemitismebeleid en vroeg de minister om concrete stappen. Ellian (VVD) vroeg zich af of de voorgestelde coördinator niet ten koste zou gaan

van de aandacht voor antisemitisme. Tseggai stelde dat de coördinator antisemitismebestrijding blijft bestaan, maar beter geïntegreerd moet worden in een bredere strategie.

De minister erkende dat er verbeteringen nodig zijn in de samenwerking tussen coördinatoren en beleidsdomeinen. Hij verzekerde de Kamer dat antisemitismebestrijding een prioriteit blijft en dat de strategie, die in samenwerking met andere ministeries wordt ontwikkeld, halverwege 2025 gepresenteerd zal worden.

Mensenhandel

Tseggai uitte haar zorgen over het lot van slachtoffers van mensenhandel, vooral buitenlandse slachtoffers. Ze stelde dat hulpverlening niet afhankelijk zou mogen zijn van de bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen en stelde een multidisciplinaire commissie voor om slachtofferschap vast te stellen, zoals aanbevolen door het Rode Kruis. Boswijk wees op de uitdagingen waarmee kleinere gemeenten kampen bij de aanpak van mensenhandel. Hij vroeg de minister of de aanpak van Den Haag als voorbeeld kan dienen voor andere gemeenten.

Minister van Weel noemde het verbeteren van de bescherming van slachtoffers een prioriteit en beloofde in gesprek te gaan met betrokken organisaties om de aanbevelingen van het Rode Kruis te bespreken. Voor de uitdagingen van kleinere gemeenten wees zij op het belang van kennisdeling en samenwerking via bestaande netwerken.

Bedreiging ambtsdragers

Emiel van Dijk sprak zijn verbazing uit over een Kamerbrief die het fenomeen van “intimidatie middels wettelijke middelen” aanhaalde. Hij vond het onacceptabel dat burgers die juridische middelen inzetten, worden neergezet als intimiderend. Tegelijkertijd wees hij op de werkelijke bedreigingen, zoals tijdens sinterklaasintochten, en vroeg om een strengere aanpak van activisten die ambtenaren bedreigen. De minister benadrukte dat bedreigingen van ambtsdragers onacceptabel zijn en dat hier met strenge maatregelen tegen moet worden opgetreden. Tegelijkertijd stelde hij dat misbruik van wettelijke middelen een risico vormt dat aandacht verdient. Hij kondigde aan dit in een vervolgonderzoek verder te bekijken.

Femicide / Huiselijk geweld

Femicide werd door Mutluer beschreven als een structureel probleem dat specifieke aandacht en middelen vereist. Ze diende een amendement in om structurele financiering te garanderen voor het plan van aanpak tegen femicide. In haar initiatiefnota riep zij op tot wettelijke aanpassingen, zoals het strafbaar stellen van niet-fatale verwurging als zware mishandeling, en meer samenwerking tussen politie en zorg. Van der Werf (D66) bekritiseerde de gebrekkige aandacht van de overheid voor huiselijk geweld. Ze stelde dat veel gemeenten dit niet beschouwen als high-impact crime, terwijl de maatschappelijke impact groot is. Ze pleitte voor betere informatie-uitwisseling tussen hulpverleners om risicogezinnen eerder te signaleren. Michon-Derkzen vroeg om verbeterde informatie-uitwisseling tussen zorgverleners en politie om risicogezinnen te identificeren. Ze pleitte voor de aanstelling van een nationale coördinator huiselijk geweld en kindermishandeling.

Staatssecretaris Coenradie erkende de urgentie van deze problemen en wees op lopende plannen om de aanpak van huiselijk geweld te verbeteren. Ze kondigde een brief aan waarin de benodigde financiering en stappen voor verdere samenwerking met gemeenten en zorgverleners worden uitgewerkt. Ook beloofde ze dat de initiatiefnota van Mutluer zal worden betrokken bij de nieuwe plannen. De staatssecretaris wees Michon-Derkzen op lopende projecten om deze knelpunten aan te pakken en gaf aan dat de mogelijkheid van een nationale coördinator wordt onderzocht.

Cybercrime en digitale weerbaarheid

Michon-Derkzen uitte ook zorgen over de toename van cybercriminaliteit. Ze benadrukte het belang van een meer gedigitaliseerde politieorganisatie en vroeg welke doelen de minister voor ogen heeft om de samenleving weerbaarder te maken tegen digitale criminaliteit. Ze vroeg specifiek om meetbare resultaten en vroeg naar de capaciteit en opleiding van digitale rechercheurs. Six Dijkstra uitte zorgen over de groeiende dreiging van cybercriminaliteit en vroeg hoe de minister ervoor zorgt dat zowel burgers als organisaties beter worden beschermd. Hij pleitte voor meetbare doelen en een basisniveau van digitale weerbaarheid voor de samenleving. Daarnaast vroeg hij of de opleiding en expertise van politie en recherche in dit domein voldoende zijn.

De minister noemde de extra 53 miljoen euro voor cybercriminaliteit een stap vooruit en legde uit dat deze middelen onder meer worden ingezet voor het opleiden van meer digitale specialisten en de inzet van digitale wijkagenten. Hij erkende dat er nog stappen te zetten zijn om de digitale weerbaarheid van zowel burgers als organisaties op een objectief niveau te krijgen en beloofde hierover te rapporteren. Hij gaf aan dat de weerbaarheid van burgers en organisaties centraal staat in de nieuwe plannen

Moties

De volgende voor gemeenten relevante moties zijn ingediend. Het oordeel van het kabinet staat erachter.

- 36600-VI-67 Motie [Lahlah c.s.](#) over een plan van aanpak om de rechtsstaat te bewaken en te versterken. Overbodig;
- 36600-VI-68 Motie [Mutluer](#) over de impact in kaart brengen van het structurele tekort op de gemeentelijke uitvoering van veiligheidsopgaven en oplossingen daarvoor aandragen. Ontraden. Wordt gewijzigd; dan oordeel Kamer;
- 36600-VI-69 Motie [Mutluer en Boswijk](#) over scenario's om extra boa's op straat te krijgen en de samenwerking tussen politie en boa's te verstevigen. Ontijdig;
- 36600-VI-74 Motie [Van der Werf en Bruyning](#) over samen met lokale overheden, politie en OM ervoor zorgen dat huiselijk geweld als high-impact crime wordt gezien. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-75 Motie [Van der Werf en Boswijk](#) over het zicht op risicogezinnen verbeteren door de knelpunten in de informatie-uitwisseling tussen zorgverleners weg te nemen. Aangehouden;
- 36600-VI-76 Motie [Van der Werf](#) over het aanstellen van een nationaal coördinator huiselijk geweld en kindermishandeling. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-77 Motie [Van der Werf c.s.](#) over toekomstig daderschap voorkomen door risicoprofielen voor plegerschap van huiselijk geweld op te stellen. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-78 Motie [Michon-Derkzen c.s.](#) over in de halfjaarrapportage ondermijning in 2025 rapporteren over de resultaten van de Taskforce gegevensdeling. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-79 Motie [Michon-Derkzen c.s.](#) over een onderzoek naar de uitbreiding van de uitrusting en de gewelds- en verdedigingsmiddelen van de Mobiele Eenheid. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-81 Motie [Michon-Derkzen c.s.](#) over een plan van aanpak om de publiek-private samenwerking op winkeldiefstal te verbeteren. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-82 Motie [Michon-Derkzen c.s.](#) over een plan van aanpak voor het doorontwikkelen van de integrale aanpak online fraude. Ontraden;
- 36600-VI-83 Motie [Boswijk c.s.](#) over in kaart brengen in welke gemeenten waar ondermijning en uitbuiting veelvuldig voorkomen een interventieteam als het HEIT behulpzaam kan zijn. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-84 Motie [Boswijk c.s.](#) over onderzoeken hoe een efficiënte uitwisseling van boa's tussen gemeenten geregeld kan worden. Oordeel Kamer;

- 36600-VI-85 Motie [Six Dijkstra en Michon-Derkzen](#) over op basis van de weerbaarheidsmatrix van het WODC komen tot standaarden voor het basisweerbaarheidsniveau van Nederlandse organisaties en processen. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-86 Motie [Palmen](#) over met de resterende middelen van de envelop Groepen in de knel de aanmanings- en incassokosten bij boetes verlagen. Appreciatie volgt, dekking komt uit begroting SZW. Appreciatie volgt nog van SZW.
- 36600-VI-88 Motie [Van Nispen](#) over een deel van het extra geld voor nationale veiligheid bestemmen voor de aanpak van fraude, corruptie en witteboordencriminaliteit. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-90 Motie [Van Nispen en Michon-Derkzen](#) over gevolgen besparing op SPUK rampenbestrijding over het effect van de bezuiniging op de rampenbestrijding en de brandweer in kaart brengen. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-91 Motie [Van Nispen en Palmen](#) over een landelijk dekkend netwerk voor mensen met sociaal-juridische problematiek. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-93 Motie [Helder c.s.](#) over een voorstel om het knelpunt van politie-inzet bij geringe strafbare feiten op te lossen. Oordeel Kamer
- 36600-VI-97 Motie [El Abassi](#) over de tekortkomingen die worden genoemd in het Ombudsmanrapport "Blind vertrouwen?" met spoed aanpakken. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-99 Motie [Diederik van Dijk en Sneller](#) over een proactieve aanpak voor het tijdig signaleren en het voorkomen van het gebruik van synthetische opiaten. Aangehouden;
- 36600-VI-100 Motie [Diederik van Dijk c.s.](#) over voorstellen om de taskforce Onze hulpverleners veilig rijksbreed te waarborgen. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-102 Motie [Ceder c.s.](#) over in de kabinetsvisie op sekswork ingaan op mogelijkheden voor het tegengaan van arbeidsmigratie in het kader van prostitutie. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-103 Motie [Ceder en Bikker](#) over het platform en de lokale aanpakken versterken om drugscriminaliteit in kleine zeehavens tegen te gaan. Wordt gewijzigd, dan Oordeel Kamer;
- 36600-VI-104 Motie [Ceder c.s.](#) over de Nationaal Rapporteur Verslavingen toegang verlenen tot dezelfde data als de Kansspelautoriteit zodat deze onderzoek kan doen naar gokgedrag en gokverslaving. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-106 Motie [Eerdmans](#) over middels een AMvB de derde waarnemer bij preventief fouilleren uit het handelingskader politie halen. Ontraden;
- 36600-VI-107 Motie [Eerdmans](#) over de inzet van lokagenten tegen antisemitisme. Oordeel Kamer;
- 36600-VI-109 Motie [Eerdmans](#) over de verkoop en het afsteken van siervuurwerk uit de categorie F3 weer toestaan tijdens oud en nieuw. Ontraden.

De Tweede Kamer stemt op dinsdag 26 november over de ingediende moties.

Begrotingsdebat Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp

Op 13 en 20 november behandelde de Tweede Kamer de begroting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp van minister Klever. Voorafgaand aan de begrotingsbehandeling hebben Sharon Dijksma en Pieter Jeroense een [oproep](#) aan de minister geplaatst in Binnenlands Bestuur om wereldwijd te blijven investeren in goed bestuur.

Eerste termijn

Een groot deel van de oppositie uitte grote bezwaren over de forse bezuinigingen op ontwikkelingshulp. De oppositiepartijen beargumenteerden dat deze bezuinigingen op ontwikkelingshulp op de lange termijn juist niet in het belang van Nederland zijn, zoals de minister beargumenteert. GroenLinks/PvdA stelt dat onze veiligheid en welzijn niet los staat van de veiligheid in andere landen. Thema's zoals risico's voor de gezondheid, klimaatverandering en mensenrechten kennen geen grenzen. Daarnaast verwijst GroenLinks/PvdA naar signalen van de VNO-NCW dat ontwikkelingssamenwerking cruciaal is voor onze internationale samenwerking en dat versterking van de rechtsstaat in het buitenland ook rechtszekerheid oplevert voor Nederlandse bedrijven. Verder waarschuwt GroenLinks/PvdA voor het wereldwijd onder druk staan van de democratie. Ook het CDA betoogt dat het beschermen van de veiligheid van Nederland op de lange termijn vereist dat we verder blijven kijken dan onze landsgrenzen en dat ontwikkelingssamenwerking, ook met oog op de dreiging vanuit Rusland en China, juist in het belang is van Nederland. Hetzelfde geldt voor de Partij van de Dieren, die stelt dat wereldwijde problemen met elkaar verbonden zijn: armoede komt voort uit instabiliteit en klimaatverandering heeft effect op de voedselzekerheid.

De PVV is erg tevreden met de bezuinigingen op ontwikkelingshulp en is er groot voorstander van dat het maatschappelijk middenveld een groter deel van hun inkomsten zelf moet generen. Ook wil de partij dat het aantal landen waar ontwikkelingsgeld naar toe gaat wordt verminderd, dat het Nederlandse bedrijfsleven meer wordt betrokken en dat er moet worden gekozen voor ontwikkelingslanden die het al beter doen en waar meer bereikt kan worden. De VVD vindt dat ontwikkelingshulp vanuit de Europese Unie te versnipperd is en dat daardoor onze (economische) belangen te weinig worden behartigd. Volgens de VVD is het belangrijk om binnen ontwikkelingshulp te focussen op onderwerpen waarop Nederland veel kennis en kunde heeft en op de landen waar we echt een verschil kunnen maken. Ook de BBB vindt dat de inzet op ontwikkelingshulp vanuit Nederland minder versnipperd moet zijn. De lijst van landen waaraan Nederland hulp biedt moet korter en deze hulp moet beter aansluiten op de behoeften van het land. De BBB is van mening dat er vooral hulp moet worden geboden waarop Nederland expertise bezit, zoals landbouw en watermanagement, en dat ontwikkelingshulp Nederland voordelen moet bieden. De NSC is het niet eens met de ontkoppeling tussen het ODA-budget en het BNI en gaat zich inzetten om deze ontkoppeling ongedaan te maken voor de voorjaarsnota. Ook vraagt NSC (naar aanleiding van het rondetafelgesprek over Oekraïne waar de Oekraïense ambassadeur heeft verteld over de bijdrage van de VNG en Nederlandse gemeenten aan de wederopbouw van het oorlogsgebied) specifiek aandacht voor het belang van steun aan de wederopbouw in Oekraïne.

Tweede termijn

Minister Klever licht toe dat er op het gebied van ontwikkelingssamenwerking scherpere keuzes gemaakt zullen worden, wel met respect voor eerder gemaakte afspraken. De vastgestelde prioritaire thema's zijn watermanagement, voedselzekerheid, gezondheid en humanitaire hulp. Begin volgend jaar stuurt de minister een beleidsbrief naar de kamer met een gedetailleerdere inhoudelijke en budgettaire invulling van ontwikkelingshulp. Het kabinet respecteert zo veel als mogelijk de lopende contracten.

Van Baarle (DENK) vraagt aan minister Klever of zij proactief aan de slag gaat met het opstellen van een uitvoeringsplan voor de wederopbouw van Gaza en welke organisaties, zoals de VNG, hieraan een bijdrage kunnen leveren. De minister geeft aan dat zij gezien de huidige oorlogssituatie nog niet aan een uitvoeringsplan werkt, maar dat het geld voor de wederopbouw van Gaza gereserveerd blijft staan en dat te zijner tijd Nederlandse expertise zal worden betrokken bij de wederopbouw.

De minister is ook van mening dat de huidige structuur met tientallen NGO's en projecten in 75 landen te versnipperd is. Zij vindt het onwenselijk dat NGO's momenteel maar 25% van hun inkomsten zelf moeten binnenhalen. Zij wil dat NGO's zelf meer draagvlak creëren binnen de samenleving en dat hun afhankelijkheid van staatssteun vermindert. Ook benadrukt ze het belang om samen te werken met lokale organisaties, lokaal geleide projecten sluiten namelijk beter aan op de behoefte van de lokale bevolking.

Voor wat betreft handel zet Nederland in op het beschermen en bevorderen van de belangen van Nederlandse bedrijven. Er wordt onder andere geïnvesteerd in strategische partnerschappen voor de toegang tot kritieke grondstoffen en halfgeleiders. Daarbij zoekt het kabinet een balans tussen economische groei en duurzaamheid door handel te faciliteren en tegelijkertijd schadelijke effecten op mens en milieu te beperken.

Moties

- 36600-XVII-19 Motie [Hirsch c.s.](#) over de binnenlandse en buitenlandse effecten van de bezuinigingen kwalitatief en kwantitatief laten meten door een onafhankelijk orgaan
- 36600-XVII-20 Motie [Hirsch c.s.](#) over de relatieve bezuiniging op het maatschappelijk middenveld niet hoger laten zijn dan het in het hoofdlijnenakkoord opgenomen bezuinigingspercentage op alle ODA-middelen
- 36600-XVII-22 Motie Bamenga c.s. over alle nodige maatregelen nemen om ongehinderde toegang van humanitaire hulp tot Gaza mogelijk te maken
- 36600-XVII-23 Motie [Bamenga c.s.](#) over een speciale ambassadeur voor kinderen in conflictgebieden aanstellen
- 36600-XVII-24 Motie [Paternotte c.s.](#) over in EU-verband inzetten op nieuwe afspraken met het Verenigd Koninkrijk die de handelsstromen en wederzijdse economische groei kunnen versterken
- 36600-XVII-25 Motie [Kamminga en Van der Plas](#) over met voorstellen op het gebied van handel en export komen om de regel- en verantwoordingsdruk te verminderen
- 36600-XVII-26 Motie [Kamminga](#) over maatwerk toepassen voor organisaties die vanuit kennis en expertise hun meerwaarde kunnen leveren maar niet voldoen aan de 50%-norm
- 36600-XVII-27 Motie [Boswijk c.s.](#) over het WPS-instrument ten minste met dezelfde omvang structureel voortzetten na 2025
- 36600-XVII-28 Motie [Boswijk c.s.](#) over uiteenzetten wat de structurele impact van Nederlandse voedselexport is op de voedselzekerheid in fragiele landen in Afrika
- 36600-XVII-29 Motie [Dobbe c.s.](#) over na 2025 de financiële steun voortzetten voor vrouwenrechten, gendergelijkheid, seksuele en reproductieve rechten en gezondheid en vrouwelijke mensenrechtenverdedigers
- 36600-XVII-30 Motie [Dobbe c.s.](#) over het voornemen voor het verhogen van het drempelcriterium loslaten en subsidieaanvragen op inhoud beoordelen
- 36600-XVII-31 Motie [Dobbe c.s.](#) over het intrekken van het verzoek tot toetreding tot het Verdrag van Aken

- 36600-XVII-32 Motie [Van Baarle c.s.](#) over binnen twee maanden met de Kamer delen of het huidige beleidskader vanwege de conclusie van het Internationaal Gerechtshof over bezetting van de Palestijnse gebieden aangepast dient te worden
- 36600-XVII-33 Motie [Van Baarle c.s.](#) over verkennen hoe UNRWA internationaal ondersteund kan worden om de aanbevelingen uit het Colonnarapport te implementeren
- 36600-XVII-34 Motie [Van Baarle c.s.](#) over via ngo's een bijdrage leveren aan documentatie van schendingen van internationaal recht en illegale onteigeningen door gewelddadige kolonisten op de Westelijke Jordaanoever
- 36600-XVII-35 Motie [Van Baarle](#) over sabotage van Nederlandse hulpprojecten op de Westelijke Jordaanoever krachtig veroordelen, alle sabotagegevallen registreren en schade verhalen
- 36600-XVII-36 Motie [Teunissen c.s.](#) over de Europese Commissie en de Europese Raad laten weten dat Nederland het EU-Mercosur-verdrag niet zal ondertekenen
- 36600-XVII-37 Motie [Stoffer](#) over bij bezuinigen en inzetten op speerpunten borgen dat staande beleidsdoelstellingen behaald worden met zo veel mogelijk stabiliteit en continuïteit voor de partners
- 36600-XVII-44 Gewijzigde Motie [Stoffer en Boswijk](#) over de koppeling tussen ODA-uitgaven en het bruto nationaal inkomen voor de begrotingen vanaf 2026 herstellen
- 36600-XVII-39 Motie [Ceder en Boswijk](#) over binnen EU en WTO in het handelsbeleid oog hebben voor de economische ontwikkelingsambities van lage- en middeninkomenslanden op het gebied van lokale voedselproductie
- 36600-XVII-40 Motie [Ceder](#) over een notitie uitwerken over de voor- en nadelen van het hanteren van de bni-koppeling
- 36600-XVII-41 Motie [Ceder](#) over nationale en internationale maatschappelijke organisaties als mede-uitvoerder blijven betrekken bij de samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties
- 36600-XVII-43 Gewijzigde motie [Bamenga c.s.](#) over nodige maatregelen nemen om ongehinderde toegang van humanitaire hulp tot Gaza mogelijk te maken

(met dank aan Mijke Rietbroek)

Plenair debat correctief referendum

Op woensdag 20 november vond de eerste termijn van de tweede lezing van het wetsvoorstel plaats, dat beoogt een bindend correctief referendum in de Grondwet op te nemen. Dit voorstel, ingediend door SP-Kamerlid Van Nispen, geeft burgers de mogelijkheid om wetten die al door de Tweede en Eerste Kamer zijn aangenomen, via een referendum tegen te houden. Het debat bood ruimte voor uitgebreide discussie over de meerwaarde, risico's en praktische invulling van het referendum.

Doel en steun voor het referendum

Jimmy Dijk (SP) opende het debat met een pleidooi voor het referendum als een democratisch instrument dat burgers direct betreft bij belangrijke beslissingen. "Democratie is nooit af. Daar moeten we altijd aan blijven werken, niet alleen als volksvertegenwoordigers, maar ook met alle mensen in het land. Het is hún democratie," benadrukte hij. Dijk stelde dat een referendum niet alleen bijdraagt aan meer draagvlak, maar ook aan het vertrouwen in de politiek, vooral bij groepen die zich nu niet gehoord voelen.

Palmen (NSC) sloot zich hier bij aan en prees het voorstel als een stap vooruit voor de democratie. Mevrouw Palmen stelde: "Een correctief referendum versterkt de democratie. Het is geen vervanging van de representatieve democratie, maar juist een aanvulling. Het laat zien dat de overheid burgers serieus neemt, niet alleen tijdens verkiezingen, maar gedurende de hele bestuursperiode."

Chakor (GL-PvdA) uitte ook haar steun en benadrukte het referendum als een democratische noodrem. Ze stelde dat het “de burger de kans geeft om wetten die onvoldoende draagvlak hebben, tegen te houden.” Ze riep op om bij de toekomstige uitvoeringswet heldere criteria vast te stellen voor de drempels. “Het referendum moet haalbaar blijven, zonder te laagdrempelig te worden,” voegde zij toe. Deen (PVV) sprak zijn blijvende steun voor het voorstel uit. De heer Deen noemde het referendum een “broodnodig instrument om de kloof tussen samenleving en politiek te verkleinen.” Ook Sneller (D66) mag als voorstander van de grondwetswijziging worden genoteerd.

Kritiek op het voorstel

Tegenstanders zoals het CDA en de VVD uitten hun bezwaren tegen het voorstel. Inge van Dijk (CDA) stelde dat referenda niet passen binnen het Nederlandse parlementaire stelsel. “Een referendum is niets meer dan een noodrem, terwijl wij als volksvertegenwoordigers al de opdracht hebben om het geluid van burgers te vertalen naar beleid.” Ze waarschuwde ook voor polarisatie in de samenleving, waarbij referenda vaak leiden tot een “wij versus zij”-tegenstelling.

De VVD, bij monde van Erkens, betoogde dat referenda de representatieve democratie ondermijnen. “Een referendum reduceert complexe wetsvoorstellen tot een simpele ja-nee vraag,” stelde hij. Hij benadrukte dat een correctief referendum de besluitvorming kan vertragen, terwijl Nederland juist daadkracht nodig heeft.

Amendement over decentrale referenda

Een belangrijk discussiepunt was het amendement dat decentrale overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen de vrijheid geeft om zelf te bepalen of zij referenda willen invoeren. Palmen stelde dat het amendement de autonomie van decentrale overheden respecteert, maar waarschuwde tegelijkertijd voor het risico van rechtsongelijkheid. “Kunnen we accepteren dat in de ene gemeente een referendum mogelijk is en in de andere niet? Wat betekent dit voor de burger? Moet een inwoner van Rotterdam andere rechten hebben dan iemand in Groningen?” Volgens Palmen zou deze ongelijke toegang tot het referendum kunnen leiden tot versnippering en onduidelijkheid, niet alleen voor burgers, maar ook voor de overheden die de wet zouden moeten uitvoeren. Daarnaast wees zij op het gebrek aan transparantie in hoe decentrale overheden invulling zouden kunnen geven aan deze nieuwe bevoegdheid. Ze vroeg zich af hoe willekeur kan worden voorkomen en hoe kan worden gewaarborgd dat alle burgers gelijke toegang hebben tot dit democratische instrument. Bovendien vroeg zij waarom de Raad van State hierover geen specifiek advies had gegeven en wat dit betekent voor de uitvoerbaarheid van het voorstel.

Palmen vroeg daarnaast expliciet naar de mening van de VNG en andere stakeholders, zoals het IPO. “Deze organisaties spelen een belangrijke rol in de ondersteuning van gemeenten en provincies, maar ik vraag me af of hun positie hierin voldoende is meegenomen,” merkte ze op.

Sneller wierp tegen dat de Raad van State geen nieuwe bezwaren had na wijziging van het wetsvoorstel. Daarnaast had de VNG deze week juist een [brief](#) gestuurd waarin stond dat er geen extra bezwaren waren.

Ook Chakor wees op mogelijke versnippering en riep op tot overleg met de VNG en provincies over de uitvoeringswet. Ze vroeg de minister in een vroeg stadium met de decentrale overheden te spreken. Inge van Dijk was kritisch over de gevolgen voor gemeenten en benadrukte dat gemeenten niet met extra taken mogen worden belast zonder voldoende middelen. “Geen extra taken zonder voldoende knaken,” vatte zij het samen. Sneller daarentegen beschouwde het amendement als een goede middenweg. Hij stelde: “Het biedt ruimte voor maatwerk en respecteert de autonomie van decentrale overheden.”

Vragen voor de toekomst

Naast de steun en kritiek richtte een deel van het debat zich op de praktische invulling. Kamerleden vroegen zich af hoe drempels voor deelname en geldigheid worden vastgesteld, zodat het referendum werkbaar blijft. Meerdere sprekers, zoals Chakor en Sneller, vroegen de minister om duidelijke waarborgen tegen desinformatie en buitenlandse beïnvloeding bij referenda. “Als we het referendum willen gebruiken om de democratie te versterken, moeten we voorkomen dat het ondermijnd wordt door nepnieuws,” stelde Chakor.

De minister werd ook gevraagd om snel met een uitvoeringswet te komen, waarin criteria en uitvoeringsregels worden uitgewerkt. Erkens suggereerde dat het verstandig kan zijn om de stemming over de grondwetswijziging pas plaats te laten vinden nadat de contouren van de uitvoeringswet bekend zijn.

Het debat wordt op een later moment voortgezet, waarbij de indiener Van Nispen en minister Uitermark aan het woord komen om de vragen te beantwoorden. De benodigde tweederde meerderheid is al binnen bereik in de Tweede Kamer. De uitgesproken voorstanders tellen bij elkaar op tot 106 zetels. In de Eerste Kamer zal de tweederde meerderheid iets minder vanzelfsprekend zijn. Als de fracties hetzelfde stemmen als bij de eerste stemming, zijn er nipt 51 stemmen vóór, van de benodigde 50.

Wetgevingsoverleg Water

Aanwezig zijn negen leden, te weten: Bamenga (D66), Gabriëls (GLPvdA), Grinwis (CU), Peter de Groot (VVD), Heutink (PVV), De Hoop (GLPvdA begrotingsrapporteur) van het Deltafonds, Kostić, Pierik en Soepboer

Tijdens het debat over waterbeheer en milieukwesties in de Tweede Kamer kwamen diverse onderwerpen aan bod, waaronder het Deltafonds water- en bodemsturing, PFAS, de rol van lagere overheden, invasieve exoten zoals de rivierkreeft en de Japanse duizendknoop, de bever, en het gebruik van eigen meetpunten door boeren. Hieronder volgt een samenvatting van de standpunten van de verschillende sprekers per onderwerp.

Deltafonds

Rapporteur De Hoop (GL-PvdA) presenteerde zijn bevindingen over het fonds. Hij uitte zorgen over de toereikendheid van de huidige financiering voor toekomstige waterveiligheidsprojecten en benadrukte de noodzaak van een langetermijnvisie om Nederland te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast vroeg De Hoop aandacht voor de transparantie en efficiëntie van de bestedingen binnen het Deltafonds, met name met betrekking tot de cofinanciering door waterschappen en de betrokkenheid van decentrale overheden.

In reactie op de opmerkingen van De Hoop erkende minister Madlener de uitdagingen die de klimaatverandering met zich meebrengt voor de waterveiligheid. Hij benadrukte dat het kabinet zich inzet voor een robuuste financiering van het Deltafonds en dat er plannen zijn om de samenwerking met waterschappen en decentrale overheden te versterken. De minister gaf aan dat er maatregelen worden genomen om de transparantie en efficiëntie van de uitgaven te verbeteren, onder andere door het implementeren van striktere controlemechanismen en het bevorderen van een integrale aanpak bij waterveiligheidsprojecten.

Water en bodem sturend

Op dit punt heeft de VNG vooraf een reactie gestuurd. Of gemeenten nu wel of niet hun omgeving inrichten met water- en bodemsturend in gedachte, het kost altijd geld. Of bouwen wordt duurder, wie betaalt dat? Of de gevolgen worden groter en waar komt die rekening te liggen.

De heer Gabriëls (GroenLinks/Partij van de Arbeid) uitte zijn zorgen over het afzwakken van het principe 'water en bodem sturend' naar 'rekening houden met water en bodem'. Hij waarschuwde dat dit kan leiden tot bouwprojecten op ongeschikte locaties, met risico's voor toekomstige waterveiligheid en verzekerbaarheid. Gabriëls pleitte voor het vasthouden aan het oorspronkelijke principe om Nederland toekomstbestendig in te richten.

De heer Heutink (PVV) daarentegen steunde het aangepaste principe 'rekening houden met water en bodem' zoals het kabinet dat hanteert. Hij waarschuwde voor het exclusief leidend maken van water en bodem, omdat dit kan leiden tot knelpunten in regelgeving en wetgeving. Heutink pleitte voor een evenwichtige benadering waarbij meerdere factoren worden meegewogen.

De heer Grinwis (ChristenUnie) ondersteunde het principe 'water en bodem sturend' als basis voor ruimtelijke ordening. Hij waarschuwde echter voor de hoge kosten van projecten zoals 'Ruimte voor de Rivier' en pleitte voor een kosten-batenanalyse. Grinwis vroeg de minister om duidelijkheid over de financiële haalbaarheid van dergelijke projecten.

De heer Bamenga (D66) benadrukte het belang van integratie van waterbeheer in ruimtelijke ordening en bodemgebruik. Hij vroeg de minister om duidelijkheid over de positie van het kabinet ten aanzien van het principe 'water en bodem sturend'. De VVD benadrukte het belang van een integrale benadering waarbij water en bodem leidend zijn bij ruimtelijke ordening en pleitten voor een pragmatische aanpak die rekening houdt met economische belangen en de leefbaarheid van gebieden.

Kaderrichtlijn Water

Sommige sprekers uitten zorgen over het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Zij vroegen om versnelde maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en drongen aan op nauwere samenwerking met waterschappen en andere betrokken partijen. De heer Gabriëls benadrukte de noodzaak om de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen, niet alleen om boetes te voorkomen, maar ook vanwege de intrinsieke waarde van schoon water voor gezondheid en natuur. Hij stelde dat vrijwillige maatregelen onvoldoende zijn gebleken en dat strengere regelgeving nodig is. Gabriëls wees op problemen zoals vervuiling door nitraat, fosfaat, landbouwgif en PFAS, en uitte kritiek op het afschaffen van het Nationaal Plan Landelijk Gebied (NPLG), wat leidt tot een gebrek aan coördinatie.

De heer Heutink erkende dat de doelen van de KRW waarschijnlijk niet haalbaar zijn in 2027. Hij pleitte voor uitzonderingsopties en voorbereidingen daarop om juridische en economische stagnatie te voorkomen. Heutink waarschuwde dat doorgaan op de huidige manier kan leiden tot een crisis en vroeg de minister om proactief maatregelen te nemen.

De heer Grinwis benadrukte het belang van handhaving om de doelen van de KRW te halen. Hij pleitte voor voldoende middelen en capaciteit voor omgevingsdiensten en vroeg de minister om een plan van aanpak om de handhaving te versterken. Heutink pleitte ook voor het voorbereiden van uitzonderingsverzoeken om te voorkomen dat Nederland op slot raakt. Hij vroeg de minister om proactief maatregelen te nemen en niet te wachten tot het te laat is.

De heer Bamenga maakte zich zorgen over de effectiviteit van de huidige handhaving en pleitte voor een versterking van de handhavingscapaciteit en -middelen. Hij vroeg de minister om concrete stappen om de handhaving te verbeteren.

Deltafonds en financiën

Meerdere Kamerleden benadrukten het belang van voldoende financiering voor waterbeheer. Zij wezen op de noodzaak om het Deltafonds adequaat te vullen om toekomstige waterveiligheid en -kwaliteit te waarborgen. Er werd gepleit voor transparantie in de besteding van middelen en voor een integrale benadering waarbij water en bodem centraal staan in ruimtelijke ordening.

De minister erkende het belang van voldoende financiering en gaf aan dat het Deltafonds prioriteit heeft. Zij benadrukte dat de doelen van de Kaderichtlijn Water leidend zijn en dat er intensief wordt samengewerkt met alle betrokken partijen om deze te behalen.

PFAS

Kamerleden spraken hun bezorgdheid uit over de aanwezigheid van PFAS in het milieu en de gevolgen voor de volksgezondheid. Er werd gevraagd om strengere regulering en betere monitoring van deze stoffen. Daarnaast werd aandacht gevraagd voor de impact op de landbouw en de bouwsector, die te maken hebben met beperkingen door PFAS-vervuiling.

De heer Gabriëls wees op de toenemende vervuiling van water door PFAS en andere zorgwekkende stoffen. Hij benadrukte dat de stijgende zuiveringskosten voor drinkwaterbedrijven uiteindelijk door inwoners worden gedragen en riep de coördinerend minister op om maatregelen te nemen tegen deze vervuiling en de veroorzakers verantwoordelijk te houden.

De heer Heutink bekritiseerde de lozingen van PFAS door Duitsland, die Nederland binnenkomen. Hij vond het onacceptabel dat Nederland opdraait voor vervuiling veroorzaakt door andere landen en vroeg de minister om actie te ondernemen tegen deze buitenlandse vervuiling.

De heer Grinwis erkende de problematiek van PFAS-vervuiling, zowel nationaal als internationaal. Hij benadrukte de noodzaak van samenwerking met buurlanden om grensoverschrijdende vervuiling aan te pakken en vroeg de minister om intensieve diplomatieke inspanningen om buitenlandse lozingen te verminderen.

De heer Bamenga benadrukte de noodzaak van een nationaal verbod op PFAS-lozingen. Hij pleitte voor strengere regelgeving en handhaving om verdere vervuiling te voorkomen en vroeg de minister om een tijdlijn voor de implementatie van dergelijke maatregelen. De VVD riep op tot een evenwichtige aanpak waarbij zowel milieubescherming als economische belangen worden meegenomen. De partij pleitte voor duidelijke regelgeving en ondersteuning van bedrijven bij het naleven van nieuwe normen.

De minister deelde de zorgen en gaf aan dat er gewerkt wordt aan strengere normen en verbeterde monitoring. Zij benadrukte het belang van een evenwichtige aanpak die zowel het milieu beschermt als economische activiteiten mogelijk maakt.

Lagere overheden

Sommige Kamerleden weten nog niet dat gemeenten en provincies liever niet worden aangeduid als 'lagere overheden'. Wel gunstig was dat veel Kamerleden pleiten voor een grotere rol van en meer middelen voor gemeenten en waterschappen in het waterbeheer zodat ze beter in staat zijn om maatwerk te leveren en in te spelen op specifieke regionale uitdagingen en effectief beleid te kunnen voeren.

De heer Gabriëls sprak zijn zorgen uit over de gebrekkige handhaving van waterkwaliteitsnormen door 'lagere overheden'. Hij wees op onvoldoende capaciteit bij omgevingsdiensten en verouderde lozingsvergunningen en vroeg de minister om duidelijkheid over hoe en wanneer deze problemen worden aangepakt.

De heer Grinwis benadrukte het belang van samenwerking tussen het rijk en 'lagere overheden' om de doelen van de KRW te halen. Hij pleitte voor duidelijke afspraken en verantwoordelijkheden en vroeg de minister om een plan van aanpak om deze samenwerking te versterken.

De heer Bamenga maakte zich zorgen over de effectiviteit van de huidige samenwerking tussen het Rijk en lagere overheden. Hij pleitte voor een versterking van deze samenwerking en vroeg de minister om concrete stappen om de samenwerking te verbeteren.

De Groot van de VVD benadrukte het belang van samenwerking tussen verschillende overheidslagen. Hij stelde dat gemeenten en waterschappen voldoende middelen en bevoegdheden moeten hebben om effectief waterbeheer te voeren. De partij pleitte voor duidelijke afspraken en verantwoordelijkheden om versnippering van beleid te voorkomen.

De minister erkende het belang van lokale betrokkenheid en gaf aan dat er wordt gewerkt aan het versterken van de positie van gemeenten en waterschappen in het waterbeheer. Zij benadrukte het belang van samenwerking tussen alle bestuurslagen.

Exoten: rivierkreeft en duizendknoop

Kamerleden uitten hun zorgen over de verspreiding van invasieve soorten zoals de rivierkreeft en de Japanse duizendknoop. Zij vroegen om meer onderzoek naar effectieve bestrijdingsmethoden en benadrukten de economische schade die deze soorten veroorzaken. Er werd gepleit voor een landelijke aanpak en betere coördinatie tussen verschillende instanties.

De heer Gabriëls wees op de negatieve impact van invasieve exoten zoals de rivierkreeft en de Japanse duizendknoop op de biodiversiteit en waterkwaliteit. De heer Heutink erkende de problematiek van invasieve exoten en pleitte voor een pragmatische aanpak. Hij stelde voor om lokale overheden meer bevoegdheden te geven om deze soorten te bestrijden en vroeg de minister om de mogelijkheden hiertoe te onderzoeken. De heer Grinwis benadrukte het belang van preventie bij de aanpak van invasieve exoten. Hij pleitte voor strengere controles op de import van planten en dieren en vroeg de minister. De VVD drong aan op effectieve bestrijdingsmaatregelen en benadrukten het belang van samenwerking tussen overheden, bedrijven en burgers om de verspreiding van deze soorten tegen te gaan.

De minister erkende de problematiek en gaf aan dat er wordt gewerkt aan een integrale aanpak voor de bestrijding van invasieve exoten. Hij benadrukte het belang van preventie en vroeg om actieve betrokkenheid van alle betrokken partijen.

Bever

Geen buitenlandse exoot maar een eerder uitgestorven zoogdier van eigen bodem. Sommige sprekers wezen op de toename van het aantal bevers en de daarmee gepaard gaande schade aan infrastructuur en landbouw. Er werd gevraagd om een beheerplan dat zowel de bescherming van de soort als de beperking van schade in ogenschouw neemt. Ook hier wees de VVD op de balans tussen natuurbehoud en economische activiteiten. De fractie pleitte voor beheerplannen die zowel de bescherming van de bever als de belangen van andere sectoren dienen.

De minister gaf aan dat er wordt gewerkt aan een beheerplan voor de bever, waarbij zowel ecologische als economische aspecten worden meegenomen. Hij benadrukte het belang van een evenwichtige aanpak.

Eigen meetpunten voor boeren

Er werd gediscussieerd over het toestaan van eigen meetpunten voor boeren om waterkwaliteit en -kwantiteit te monitoren. Sommige Kamerleden zoals van de VVD en BBB zagen dit als een manier om boeren meer verantwoordelijkheid te geven en hen te betrekken bij het waterbeheer. Anderen uitten zorgen over de betrouwbaarheid en uniformiteit van de data.

De minister stond open voor het idee, mits de meetpunten aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen en de data transparant en controleerbaar zijn. Zij benadrukte het belang van samenwerking en vertrouwen tussen overheid en agrarische sector.

Moties ingediend:

- Motie van het lid Gabriëls c.s. over alles op alles zetten om op tijd te voldoen aan de KRW-eisen en daarbij een dwingend instrumentarium niet uit te sluiten
- Motie van de leden Gabriëls en Bamenga over het actief ontkrachten van desinformatie over Nederlandse waterprojecten
- Motie van het lid Gabriëls over zo snel mogelijk afrekenbare doelen opstellen voor provincies en waterschappen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te kunnen halen
- Motie van het lid Gabriëls over het zo nodig inzetten van de aanwijzingsbevoegdheid van de regering om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen
- Motie van de leden Soepboer en Grinwis over bij de Duitse regering aandringen op het invoeren van grenswaarden voor pfas-lozingen
- Motie van het lid Kostic over maatregelen om het aantal lozingen in de Waddenzee naar nul terug te brengen
- Motie van het lid Grinwis c.s. over binnen de vrije investeringsruimte van het Deltafonds prioriteit geven aan waterveiligheid
- Motie van de leden Grinwis en Peter de Groot over nieuwe waterrobuuste woningbouw en drijvend wonen langs de randen van het Markermeer, Gouwe, IJmeer, Gooimeer en Eemmeer mogelijk maken
- Motie van de leden Grinwis en Peter de Groot over zich ervoor inspannen dat het droogmalen van bouwputten mogelijk blijft
- Motie van het lid Pierik over onderzoeken of en hoe het mogelijk is om meetpunten die agrariërs zelf plaatsen mee te nemen in het meetnetwerk voor nutriënten in het oppervlaktewater

Commissiedebat Woningbouwopgave en koopsector

Op het commissiedebat werd uitgebreid gesproken over de rol van gemeenten in het aanpakken van de woningbouwopgave. De VNG benadrukt al lang dat het rijk een sterkere regie moet voeren, met name op het gebied van grondpolitiek. Grondbeleid is essentieel voor betaalbare woningbouw, maar hoge grondprijzen blijven een belangrijke belemmering en de VNG is van mening dat het rijk hierbij moet participeren. Het IBO-rapport *Op Grond Kun Je Bouwen* werd vaak aangehaald als basis voor concrete stappen, en de CDA-woordvoerder vroeg om een reactie van het kabinet op de aanbevelingen omdat de VNG het omarmt. Tegelijkertijd riepen verschillende partijen op tot het oprichten van een grondbank of nationale regie om grondspeculatie en hoge grondkosten aan te pakken. De minister erkende de uitdagingen van hoge grondprijzen en beloofde binnenkort een kabinetsreactie op het IBO-rapport. Vedder van het CDA wil daar een apart debat over.

Planbatenheffing

Een belangrijk onderdeel van de discussie over grondbeleid was de planbatenheffing. De planbatenheffing is bedoeld om een deel van de waardevermeerdering van grond na bestemmingswijziging af te romen en te herinvesteren in publieke voorzieningen, zoals woningbouw of infrastructuur. GroenLinks en de SP waren uitgesproken voorstanders van een planbatenheffing, omdat dit volgens hen gemeenten financiële middelen geeft om projecten te versnellen en lokale voorzieningen te verbeteren. De SGP onderschreef het principe, maar benadrukte dat de opbrengsten niet vrij besteedbaar zouden moeten zijn. Ze pleitten ervoor om deze opbrengsten doelgericht in te zetten voor woningbouw en bijbehorende voorzieningen. De VVD en BBB waren kritischer en waarschuwden voor de impact van een planbatenheffing op investeringen, met het argument dat het mogelijk projectontwikkelaars kan ontmoedigen. Zij vinden het beter om speculanten aan te pakken die er alleen zitten om winst te maken met grond. Uitgezonderd zijn voor de VVD zijn de projectontwikkelaars, dat vindt de fractie geen speculanten die je moet afromen.

De minister erkende de potentie van een planbatenheffing, maar wees erop dat de invulling nog nader uitgewerkt moet worden. Ze benadrukte dat de heffing gericht moet blijven op het ondersteunen van lokale doelen, zoals woningbouw, en dat het risico op vrij besteedbare middelen moet worden voorkomen. Tegelijkertijd stelde ze dat ze begrip heeft voor de zorgen van ontwikkelaars en dat een goede balans nodig is om investeringen in nieuwbouw niet te ontmoedigen.

Buitenstedelijk bouwen

Buitenstedelijk bouwen bleef een gevoelig onderwerp. GroenLinks/PvdA stelde voor om 1,5% van de landbouwgrond te bestemmen voor woningbouw om het tekort op te lossen. Denemarken heeft besloten om 15% van de landbouwgrond anders in te zetten en dient als voorbeeld. Het CDA schaarde zich achter het idee dat landbouwgrond onder strikte voorwaarden kan worden ingezet maar denkt dat 1% voldoende is. Benadrukte daarbij dat dit zorgvuldig afgestemd moet worden op de behoeften van lokale gemeenschappen. De minister reageerde door te erkennen dat landbouwgrond een mogelijkheid is, maar dat regionale belangen en milieudoelen niet uit het oog mogen worden verloren.

Betaalbaarheid

Betaalbaarheid was een terugkerend thema, met zorgen van een paar fracties over het verlagen van betaalbaarheids- en duurzaamheidseisen bij nieuwbouwprojecten.

De minister gaf aan dat zij niet rigide wil vasthouden aan de huidige betaalbaarheidseisen. Ze stelde dat flexibiliteit noodzakelijk kan zijn om projecten vlot te trekken en het woningbouwtempo te verhogen. Volgens de minister moeten gemeenten en ontwikkelaars in staat zijn om afspraken op maat te maken, waarbij betaalbaarheid een belangrijk uitgangspunt blijft, maar niet per definitie elke eis volledig hoeft te worden gehandhaafd. Ze benadrukte dat dit geen vrijbrief is om kwaliteit te verwaarlozen, maar een praktische benadering om woningbouw haalbaar te maken.

Deze opmerkingen zorgden voor verdeeldheid onder de woordvoerders. GroenLinks en de SP waren kritisch en waarschuwden dat het loslaten van eisen de deur opent voor slecht gebouwde woningen en een verschraling van het aanbod, vooral voor lage- en middeninkomens. De woordvoerder van GroenLinks stelde dat het kabinet hiermee de regie uit handen geeft en de lasten doorschuift naar huurders en kopers. De SP sloot zich daarbij aan en benadrukte dat betaalbaarheid en duurzaamheid juist hand in hand moeten gaan, vooral in tijden van oplopende woonlasten.

Aan de andere kant toonden VVD en CDA begrip voor de flexibiliteit die de minister voorstelde. De VVD-woordvoerder stelde dat rigide betaalbaarheidseisen in sommige gevallen projecten vertragen of zelfs onmogelijk maken, en dat gemeenten daarom meer ruimte moeten krijgen om

maatwerkoplossingen te bieden. Het CDA benadrukte het belang van pragmatiek en stelde dat betaalbaarheid ook bereikt kan worden door projecten sneller en goedkoper te realiseren, waarbij een balans tussen betaalbaarheid en haalbaarheid centraal staat.

ChristenUnie-Kamerlid Grinwis nam een genuanceerd standpunt in en waarschuwde voor het "eis op eis stapelen" dat vaak leidt tot hogere grondprijzen en projectkosten. Hij riep de minister op om tegelijkertijd in te grijpen op de "overwaardetrein," zodat betaalbare woningbouw niet alleen afhankelijk is van het versoepelen van eisen, maar ook van het aanpakken van de grondprijzen.

De minister reageerde op de kritiek door te benadrukken dat het doel niet is om kwaliteit op te offeren, maar om samenwerking te stimuleren en barrières weg te nemen die woningbouw vertragen. Ze verzekerde de Kamer dat de betaalbaarheidseisen slechts in specifieke gevallen flexibel zullen worden toegepast en dat dit altijd in overleg met betrokken partijen zal gebeuren. Ze nodigde gemeenten uit om innovatieve oplossingen te ontwikkelen binnen deze kaders en beloofde regelmatig terug te koppelen over de voortgang van dit beleid.

Ouderenwoningen

De nadruk van verschillende fracties lag ook op bouwen naar behoefte, specifiek ouderenwoningen. De beperkte bouw van passende woningen voor senioren werd gezien als een belemmering voor doorstroming. Gemeenten vroegen de minister om ondersteuning bij het realiseren van deze woningen. De minister gaf aan dat ze zich zal inzetten om de behoeften van ouderen beter af te stemmen met het woningaanbod.

Flexwoningen

Over flexwoningen werd door de BBB gesteld dat gemeenten slechts 15 miljoen euro van de beschikbare subsidies hebben aangevraagd, wat wijst op te ingewikkelde regels of een gebrek aan draagvlak. De minister gaf aan dat ze dit zal evalueren en verbeteringen zal doorvoeren waar mogelijk.

Winkels

De SGP sprak zich uit voor de verlenging van de impulsaanpak voor winkelgebieden, een regeling die gemeenten ondersteunt bij binnenstedelijke verdichting. De minister wees op budgettaire beperkingen, maar gaf aan de mogelijkheden te willen bespreken in het kader van de voorjaarsnota.

Woontop

De aankomende woontop op 11 december kwam uitgebreid aan bod. Kamerleden vroegen naar de plannen van de minister, met name hoe ze bindende afspraken wil maken om de bouw van 100.000 woningen per jaar te realiseren. De kritische houding van de VNG, NEPROM en andere partijen werd besproken, evenals het opstappen van de Woonbond uit de onderhandelingen. De minister beloofde zich in te zetten voor concrete afspraken en samenwerking met alle betrokken partijen.

Aanwijzen locaties

Tot slot werd de aanwijzing van grootschalige locaties besproken. Het CDA benadrukte het belang van regie vanuit het rijk om projecten sneller van de grond te krijgen. Het CDA wees specifiek op de noodzaak van een visie na het aflopen van de woondeals en vroeg aandacht voor randvoorwaarden zoals infrastructuur en voorzieningen. De minister stelde dat de Novex-locaties prioriteit krijgen, maar wees op de afhankelijkheid van provincies en gemeenten bij de uitwerking van deze plannen. Ze onderstreepte dat samenwerking en regie van essentieel belang zijn om de woningbouwopgave tot een succes te maken.

Commissiedebat Medische Preventie

Donderdag 21 november debatteerde de vaste Kamercommissie VWS met staatssecretaris Karremans over medische preventie. Op de agenda stonden de verschillende bevolkingsonderzoeken en vaccinaties. De VNG had voorafgaand aan het debat samen met GGD GHOR Nederland aandacht gevraagd voor de afnemende vaccinatiegraad.

Bij de begrotingsbehandeling VWS van oktober jl. is door GroenLinks-PvdA een amendement ingediend over de wijkgerichte aanpak voor vaccineren (hier wordt 3 december over gestemd). We hebben de Kamerleden gevraagd dit amendement te steunen want dit is een belangrijke stap om de vaccinatiegraad in ieder geval de 4 grote steden te verhogen. Maar we hebben ook benadrukt dat het verhogen van de vaccinatiegraad een langdurig traject is dat vraagt om een meerjarig plan waar we graag bij helpen. Daarbij is het van belang om, mits het amendement wordt aangenomen, ook de extra inzet op wijkgericht vaccineren tussentijds te evalueren en er lessen uit te halen. Zo kan vervolgens een bewezen-effectieve praktijk ook worden toegepast in andere gebieden waar de problematiek speelt.

Bevolkingsonderzoeken

Voorafgaand aan het debat was een petitie aangeboden door de borstkankervereniging die te maken had met misdiagnoses bij een groep vrouwen die kan worden voorkomen met een andere manier van screenen. De staatssecretaris wilde voordat hij begon aan de welbekende blokjes eerst stilstaan bij de petitie. Hij hield een persoonlijk verhaal over de gevolgen van een misdiagnose. Hij heeft zelf zijn moeder op jonge leeftijd verloren aan kanker en is daarom emotioneel betrokken bij dit onderwerp en wil daarmee ook aangeven dat hij zeer bereid is om in gesprek te gaan met de borstkankervereniging en radiologen.

Vaccinatiegraad

Bushoff (GroenLinks-PvdA) en Tielen (VVD) vragen de staatssecretaris wat hij gaat doen om de vaccinatiegraad te verhogen. Tielen wil ook weten hoe wordt gemeten dat de wijkgerichte aanpak ook werkt en bij kan dragen aan effectief vaccinatiebeleid. Ze noemt de 7 miljoen uit het amendement. Paulusma (D66) vraagt hoe een dalende vaccinatiegraad zich verhoudt tot bezuinigingen op de GGD.

Karremans zet de aanpak om deelname aan het rijksvaccinatieprogramma te verhogen door. De aanpak is wat hem betreft niet in steen gebeiteld dus als er bewezen-effectieve methodes zijn dan kan de aanpak daar op worden aangepast.

Over de wijkgerichte aanpak is Karremans enthousiast. Hij zegt dat hij als voormalig wethouder heeft gezien dat de methode werkt. En als het amendement van 7 miljoen wordt aangenomen dan wordt het zelfs geïntensiveerd, zegt hij. Hij benadrukt dat die 7 miljoen doelmatig moet worden ingezet en dat geleerde lessen worden meegenomen in wat wel en wat niet werkt.

Financiën

Paulusma sprak ook nog haar zorgen uit over de bezuinigingen op preventie. Ze vreest dat de gezondheidsverschillen hierdoor nog groter worden. Ook Claassen (PVV) vraagt of gemeenten wel voldoende middelen hebben om hun taken ten aanzien van preventie naar behoren uit te kunnen voeren. De staatssecretaris vindt dat gemeenten voldoende middelen krijgen en dat ze beleidsvrijheid hebben hoe ze deze middelen inzetten.

Karremans zegt, ondanks bezuinigingen, door te gaan met het opstellen van een preventiestrategie. Dit zal lastiger zijn met minder geld, erkent hij, maar het dwingt hem ook tot het maken van keuzes. De

bevolkingsonderzoeken en het rijksvaccinatieprogramma zullen doorgaan en hij wil transparant zijn over de keuzes die hij maakt. Begin volgend jaar verwacht hij de preventiestrategie naar de Kamer te sturen.

Het GALA en seksuele gezondheidsbevordering

Rikkers (BBB) vroeg Karremans naar seksuele gezondheidsbevordering in relatie tot het GALA. Ze hoort dat steeds minder jongeren gebruik maken van voorbehoedsmiddelen en maakt zich daar zorgen over. Ze wil weten welke stappen de staatssecretaris gaat nemen om seksuele gezondheidsbevordering mee te nemen in het GALA.

Karremans vertelt dat hij met kennisinstituten, de VNG, enkele gemeenten en de GGD heeft gesproken om seksuele gezondheidsbevordering op lokaal niveau te versterken en te koppelen aan de doelen uit het GALA. Begin 2025 verwacht hij gemeente van informatie te kunnen voorzien die inzicht bieden in het belang van seksuele gezondheidsbevordering en de verantwoordelijkheid van de gemeenten hierbij. Één gemeenten te inspireren met goede voorbeelden hoe seksuele gezondheidsbevordering te koppelen aan de GALA-doelen. Via de GALA-infrastructuur wordt het onder de aandacht gebracht van gemeenten. Ook zullen met gemeenten nadere afspraken worden gemaakt over de inzet van bewezen effectieve maatregelen zoals het bevorderen van de seksuele gezondheid, aldus Karremans.

Overig

Claassen vraagt Karremans naar de consequenties voor preventie als de VNG uit het IZA stapt? Karremans gaat hier niet op in. Dit is nu niet aan de orde zegt hij en hij wil dan ook niet op de zaken vooruitlopen.

Stemmingen

Dinsdag 19 november

Hoofdelijke stemming motie begrotingsdebat Asiel en Migratie

De uitslag van de motie-Eerdmans over de spreidingswet kon niet worden vastgesteld, waarna er op 19 november hoofdelijk over gestemd is. De motie is aangenomen (94 stemmen voor)

- 36600-XX-47 Motie [Eerdmans](#) over de Spreidingswet zo snel mogelijk intrekken.

Moties debat over de geweldsincidenten in Amsterdam

De volgende moties zijn aangenomen:

- 36651-5 Motie [Wilders c.s.](#) over uitspreken dat de Jodenjacht op 7 november in Amsterdam onacceptabel, onaanvaardbaar en een land als Nederland onwaardig is;
- 36651-6 Motie [Wilders c.s.](#) over steun uitspreken aan de Joodse gemeenschap en maximaal inzetten op de veiligheid en bescherming van deze gemeenschap;
- 36651-9 Motie [Van der Plas c.s.](#) over gesprekken met groepen, organisaties, bedrijven en instellingen die antisemitische en pro-Hamasuitingen doen tot een absoluut minimum beperken;
- 36651-11 Motie [Van der Plas c.s.](#) over bevorderen dat organisaties die de vernietiging van het Israëliëse volk en de Israëliëse staat propageren op de nationale sanctielijst terrorisme worden geplaatst;

- 36651-12 Motie [Van der Plas c.s.](#) over het sluiten van salafistische moskeeën en instellingen die de vernietiging van het Joodse volk en Israël prediken;
- 36651-13 Motie [Van der Plas c.s.](#) over het Commissariaat voor de Media verzoeken actief te handhaven op de registratieplicht voor socialmedia-accounts met meer dan 500.000 volgers en naleving van de Mediawet;
- 36651-14 Motie [Bikker c.s.](#) over inzetten op meer wijkagenten en zorgen voor extra financiering voor herinneringscentra als Kamp Westerbork;
- 36651-15 Motie [Jetten c.s.](#) over het dekken van de extra kosten voor de beveiliging van de Joodse gemeenschap en het terugdraaien van de bezuinigingen op de Stichting Joods Maatschappelijk Werk;
- 36651-16 Motie [Stoffer](#) over komen met een voorstel om het Joodse leven te beschermen en antisemitisme harder te straffen;
- 36651-17 Motie [Stoffer](#) over het door de veiligheidsdiensten onder de loep laten nemen van organisaties die genoemd worden in het special report van Israël;
- 36651-19 Motie [Timmermans c.s.](#) over garanderen dat het uitvoeren van grenscontroles niet ten koste gaat van de beveiliging van Joodse instellingen;
- 36651-21 Motie [Yesilgöz-Zegerius en Bontenbal](#) over enkele voorstellen meenemen in de actieagenda integratie;
- 36651-22 Motie [Yesilgöz-Zegerius c.s.](#) over de politie uiterlijk begin volgend jaar meer mogelijkheden bieden undercover mee te kijken in (besloten) Telegramgroepen;
- 36651-23 Motie [Yesilgöz-Zegerius c.s.](#) over bevorderen dat terroristische organisaties zoals Samidoun en de PFLP in Nederland en in de EU zo snel mogelijk worden verboden;
- 36651-33 Gewijzigde motie [Dijk](#) over een kabinetsvisie op het bestrijden van segregatie en deze betrekken bij de 'actieagenda integratie';
- 36651-29 Motie [Van Vroonhoven c.s.](#) over een agenda voor de versterking van gemeenschappelijke waarden om de zwijgcultuur omtrent intolerantie, waaronder antisemitisme, te doorbreken;
- 36651-31 Motie [Van Vroonhoven c.s.](#) over het aanscherpen van het beoordelingskader voor vog's van taxichauffeurs die zich schuldig maken aan antisemitisme.

Moties Wetgevingsoverleg Cultuur

De volgende relevante moties zijn aangenomen:

- [Motie van de leden Van der Velde en Van Zanten](#) over vestiging van culturele instellingen buiten de Randstad aantrekkelijker maken bij de volgende herverdeling van de BIS-middelen.
- [Gewijzigde Motie van de leden Rooderkerk en Mohandis](#) over onderzoeken hoe een bloeiende culturele sector in heel Nederland geborgd kan worden via een zorgplicht voor cultuur.
- [Gewijzigde Motie van de leden Van der Wal en Mohandis](#) over binnen de bestaande budgettaire kaders een oplossing vinden voor het door laten gaan van het garantiefonds voor de bevrijdingsfestivals.
- [Motie van het lid Van der Wal c.s.](#) over de termijn van de culturele basisinfrastructuur verlengen naar zes jaar en onderzoeken hoe de aanvraagprocedure vereenvoudigd kan worden.
- [Motie van het lid Van Zanten](#) over onderzoeken waarom de geografische spreiding van cultuursubsidies over Nederland achterblijft.
- [Motie van het lid Beckerman](#) over onderzoek naar de effecten van korting op het Gemeentefonds en verhoging van de btw voor de kunst en cultuur voor armere gemeenten en lagere inkomens.

Moties Wetgevingsoverleg Jeugd

De volgende moties zijn aangenomen:

- [Motie van het lid Westerveld over ervoor zorgen dat er uiterlijk over een jaar geen tekortkomingen meer zijn waarbij kinderrechten worden geschonden ;](#)
- [Motie van het lid Westerveld over voor de zomer in kaart brengen hoe standaard rechtsbijstand aan minderjarigen bij kinderbeschermingsmaatregelen vorm kan krijgen ;](#)
- [Motie van het lid Westerveld over structureel beleid maken van de pilot met kosteloze rechtsbijstand bij kinderbeschermingsmaatregelen ;](#)
- [Motie van het lid Crijns over onderzoeken of jongeren uit problematische thuissituaties zich vanaf 17 jaar kunnen inschrijven bij woningbouwverenigingen ;](#)
- [Motie van het lid Crijns over voormalig jeugdzorgpersoneel verleiden weer in de zorg te komen werken. Overgenomen;](#)
- [Motie van het lid Crijns over met gemeentes een plan ontwikkelen voor meer uniformiteit in de eisen die aan zorgaanbieders binnen de jeugdzorg worden gesteld ;](#)
- [Motie van de leden Stoffer en Ceder over maatregelen om uitholling van het recht op keuzevrijheid en identiteitsgebonden jeugdzorg tegen te gaan ;](#)
- [Motie van het lid Van den Hil c.s. over gemeenten ondersteunen om ervoor te zorgen dat wachttijden worden aangepakt en hulp bij de meest kwetsbaren terechtkomt ;](#)
- [Motie van het lid Bruyning c.s. over onderzoek naar een warme overdracht als standaardprocedure en implementatie van de Big Five als essentiële voorwaarde voor het afbouwen van jeugdzorg ;](#)
- [Motie van het lid Bruyning over de visie uit de programma's Hervormingsagenda Jeugd en Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming laten aansluiten bij de behoeften en uitdagingen van de doelgroep ;](#)
- [Motie van de leden Bruyning en Ceder over het opzetten van een platform waar ervaringsdeskundigen op het gebied van jeugdbeleid kunnen bijdragen aan beleidsvorming en beleidsevaluatie.](#)

Eerste Kamer

Plenair Debat: Algemene Financiële Beschouwingen

Op 19 november 2024 vond in de Eerste Kamer de achtste vergadering van het parlementair jaar plaats. Tijdens deze bijeenkomst, onder voorzitterschap van de heer Bruijn, stonden de Algemene Financiële Beschouwingen en de nota over de toestand van Rijksfinanciën centraal.

Medeoverheden

Tijdens het debat uitten meerdere partijen zorgen over de voorgenomen bezuinigingen van het kabinet, zoals de 10%-korting op specifieke uitkeringen voor gemeenten en subsidies, zonder duidelijke visie of wettelijke onderbouwing. Gemeenten worden hierdoor geconfronteerd met minder middelen voor cruciale taken, zoals openbaar vervoer en jeugdzorg, terwijl hun verantwoordelijkheden blijven toenemen. De kaasschaafmethode werd bekritiseerd als visieloos en schadelijk voor regio's en burgers. Er werd opgeroepen tot betere afstemming tussen Rijk en medeoverheden, terwijl partijen als GroenLinks-PvdA en D66 waarschuwden voor de financiële en bestuurlijke disbalans die deze aanpak veroorzaakt. Martens (GL-PvdA) bekritiseerde de onrealistische bezuinigingen van het kabinet, zoals op uitvoeringsorganisaties, EU-afdrachten en asielopvang, die volgens hem tot wanbestuur en hogere

kosten leiden. Ze vroegen hoe het kabinet gaten wil opvullen als deze bezuinigingen mislukken. BBB erkende dat bezuinigingen mogelijk zijn, maar benadrukte dat dit gepaard moet gaan met een duidelijke visie op wat de ov ke regio telt! en de realiteit. Hoewel het kabinet belooft te investeren in regio's, zoals in infrastructuur (bijv. Lelylijn en Nedersaksenlijn) en voorzieningen, ontbreekt structurele financiering. Ook worden bezuinigingen onevenredig gevoeld in regio's buiten de Randstad, zoals bij cultuur, onderwijs en bibliotheken. Kritiek richtte zich op het gebrek aan overzicht van regionale gevolgen en het onvermogen om brede welvaart in regio's te stimuleren. Er werd gepleit voor meer transparantie en een regioparagraaf die de impact van beleid daadwerkelijk inzichtelijk maakt.

Staatssecretaris Van Oostenbruggen bevestigt dat gemeenten in 2026 minder geld van het Rijk zullen ontvangen dan in 2025, wat wordt aangeduid als een overgangsjaar. In 2027 zal er echter meer geld beschikbaar zijn dan in 2025. Hoewel de financiële situatie van gemeenten de laatste jaren is verbeterd, blijft er variatie in de overschotten tussen gemeenten. Het is belangrijk om een balans te vinden tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht. De staatssecretaris en de minister van Binnenlandse Zaken voeren hierover gesprekken met de gemeentes, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen. De heer Bovens (CDA) uit kritiek op het gebrek aan een integrale aanpak van de financiële gevolgen van bezuinigingen op regio's, zoals in Twente en Zuid-Limburg, wat volgens hem bijdraagt aan wantrouwen tegenover het kabinet.

SPUK's

Minister Heinen en staatssecretaris Van Oostenbruggen bespreken de financiële overheveling van specifieke uitkeringen naar de gemeenten en provincies, met als doel de administratieve lasten te verlagen en meer beleidsvrijheid te geven. Dit gaat gepaard met een 10% korting als onderdeel van een budgettaire taakstelling, maar het proces wordt nog verder vormgegeven en zal in 2025 meer duidelijkheid bieden. De staatssecretaris benadrukt dat het overleg met de gemeenten serieus wordt genomen, ondanks dat sommige kaders al zijn vastgesteld. Er wordt verder gewerkt aan het reduceren van administratieve lasten, terwijl gemeenten en provincies meer autonomie krijgen. De Kamer wordt op de hoogte gehouden via brieven van de minister van Binnenlandse Zaken.

Investeringsen

Tijdens het debat uitten GroenLinks-PvdA en ChristenUnie kritiek op het kabinetsbeleid vanwege het gebrek aan langetermijninvesteringen in innovatie, onderwijs en infrastructuur, wat volgens hen cruciaal is voor economische groei en productiviteit in een vergrijzende samenleving. Ze waarschuwen voor de gevolgen van onderinvestering, zoals te zien in Duitsland, en hekelen de nadruk op kortetermijnmaatregelen zoals lastenverlichtingen. Minister Heinen verdedigde het beleid door te wijzen op de noodzaak van financiële stabiliteit en koopkrachtversterking voor middeninkomens, maar erkende dat investeringen beperkt worden door budgettaire middelen. De heer Martens benadrukte dat keuzes zoals accijnsverlagingen niet bijdragen aan urgente economische doelen zoals innovatie.

Bestaanszekerheid

In de discussie over bestaanszekerheid uitten oppositieleden zoals Martens en Van Apeldoorn (SP) kritiek op het kabinet wegens een beleid dat volgens hen vooral werkenden bevoordeelt en vermogenden ontziet, terwijl lasten voor arbeid toenemen en armoedebestrijding onvoldoende ambitie toont. Martens wijst op een scheve belastingdruk, waarbij arbeid meer wordt belast dan winst, en bekritiseert denivellerende maatregelen zoals het verlagen van de algemene heffingskorting. Van Apeldoorn hekelt het gebrek aan structurele investeringen in armoedevermindering, met name voor kinderen, ondanks de hoge vermogensongelijkheid. Tegelijkertijd benadrukt minister Heinen, dat

beleidskeuzes gericht zijn op het ondersteunen van werkende middeninkomens en het verbeteren van koopkracht, inclusief voor ouderen, binnen de beperkingen van Europese begrotingsregels.

Asiel

De heer Martens vroeg zich af hoe de drastische vermindering van de begroting voor Asiel en Migratie van 4,4 miljard naar 900 miljoen in 2027 te verantwoorden is. Hij beschouwde dit als onrealistisch en vroeg op welk moment de minister conclusies zou trekken over de haalbaarheid hiervan, gezien de financiële aanpassingen die de COA en IND moeten maken. Minister Heinen erkende de ambitie om de asielinstroom te verlagen, maar gaf aan dat het te vroeg was om nu al te concluderen dat dit niet haalbaar is. Hij benadrukte de noodzaak van ambitieus beleid om de instroom en daarmee de kosten te verlagen, en gaf aan dat dit beleid nog niet voldoende zichtbaar is.

Energietransitie

Minister Heinen bespreekt de uitdagingen van de energietransitie en de concurrentiepositie van Nederland, waarbij nationale autonomie van energienetten van belang is. Hij ziet duurzame energie als oplossing, maar waarschuwt dat ambitieus klimaatbeleid de concurrentiekracht kan schaden. Hij benadrukt dat achterblijven echter geen optie is en wijt de daling in internationale concurrentierankings aan een negatiever beeld van ondernemerschap. Hij pleit voor een balans tussen ambitie en realisme, zowel nationaal als Europees, om duurzame groei en energie-onafhankelijkheid te waarborgen. De heer Van Apeldoorn wijst op de internationale trend van een sturende overheid in de energietransitie, maar merkt op dat dit bij het kabinet minder zichtbaar is. Minister Heinen geeft aan dat het kabinet stevig investeert in onder andere defensie, woningbouw en energieonafhankelijkheid, met aandacht voor wensen vanuit de Tweede Kamer zoals gratis schoolmaaltijden en schoolboeken.

Economie van de toekomst

D66 pleit voor een toekomstgerichte economie die duurzaamheid, hergebruik van grondstoffen en benutting van jong talent bevordert, met aanzienlijke investeringen in de energietransitie, innovatie en onderwijs. De partij bekritiseert het huidige beleid als kortzichtig, waarbij bezuinigingen op wetenschap en klimaatmaatregelen de welvaart van toekomstige generaties bedreigen. Ze roept de minister op meer moed te tonen in langetermijninvesteringen en een visie te schetsen voor een innovatieve, veerkrachtige economie, met aandacht voor Europese samenwerking en publiek-private investeringen. Minister Heinen benadrukt in reactie het belang van brede welvaart, waarin niet alleen overheidsfinanciën maar ook onderwerpen zoals woningmarkt en migratie centraal staan. Tevens erkent hij de waarde van zowel betaalde als niet-betaalde maatschappelijke bijdragen en bespreekt hij maatregelen om werken lonender te maken, zoals belastingaanpassingen en lastenverlichting.

Regeldruk

De heer Griffioen (BBB) benadrukt de regeldruk in Nederland en pleit voor vereenvoudiging van wet- en regelgeving om kosten te besparen en de impact op burgers en bedrijven te verminderen, zoals aangegeven in de Troonrede. Hij vraagt of controles, zoals op papieren koffiebekers en verplichte energiebesparingscontroles, proportioneel en gerechtvaardigd zijn. Daarnaast roept hij op tot beleid dat arbeidsmobiliteit, productiviteit en het wegnemen van belemmerende regelgeving bevordert om de economie en het vestigingsklimaat te versterken. Minister Heinen beantwoordt deze vraag door te wijzen op de grote ambitie van het kabinet om regeldruk af te bouwen, waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de minister van Economische Zaken, met wie Griffioen het debat kan voeren.

Ingediende moties tijdens het debat:

- [36.600T Gewijzigde motie-Schalk \(SGP\)](#) c.s. over een hogere maximale vergoeding voor vrijwilligerswerk. Stemming op 26 november 2024;
- [36.600R Motie-Baumgarten \(JA21\)](#) over een concreet tijdspad naar een fundamentele hervorming van het toeslagenstelsel. Stemming op 26 november 2024;
- [36.600Q Motie-Baumgarten \(JA21\)](#) over de te verwachten kosten van de hersteloperatie toeslagen. Ingetrokken;
- [36.600P Motie-Van Apeldoorn \(SP\)](#) c.s. over beleidsvoorstellen om kinderarmoede te verminderen. Stemming op 26 november 2024.

Commissieagenda Tweede Kamer

Datum	Onderwerp	Soort overleg
25-11-2024	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)	NO
25-11-2024	Begroting SZW: Integratie en maatschappelijke samenhang	WO
27-11-2024	Telecomraad	CD
27-11-2024	Staat van de volkshuisvesting	CD
27-11-2024	Gesprek met het COA	Ges
28-11-2024	Elektriciteitsnet, Energie-infrastructuur & RES	CD
28-11-2024	Basisregistratie personen	CD
02-12-2024	Begroting OCW: Media	WO
02-12-2024	Begroting VWS: Sport en Bewegen	WO
03-12-2024	Klokkenluiders	CD
04-12-2024	Stikstof, NPLG en natuur	CD
04-12-2024	Verzamelwet Gegevensbescherming (VNG uitgenodigd)	RTG
04-12-2024	Kernenergie	CD
04-12-2024	Integraal Zorgakkoord	CD
04-12-2024	Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte en enkele andere wetten in verband met de modernisering van het systeem van servicekosten	IN
05-12-2024	Fossiele subsidies	CD
05-12-2024	Jeugdbescherming	CD
05-12-2024	Gesprek met regioburgemeesters over Manifest Lokaal Gezag 2024	Ges
05-12-2024	Gesprek met de IND	Ges
11-12-2024	Sociaal minimum Caribisch Nederland	CD

11-12-2024	Terrorisme/extremisme	CD
11-12-2024	Spoor	CD
11-12-2024	Misleidende influencers	RTG
12-12-2024	Waterstof, groen gas en andere energiedragers	CD
12-12-2024	Energieraad	CD
12-12-2024	Inzet algoritmes en data-ethiek binnen de rijksoverheid	CD
12-12-2024	Verkiezingen	CD
12-12-2024	Wet aanscherping vereisten toewijzing restzetels (36641)	IN
12-12-2024	Wet op de Nederlandse identiteitskaart (TK 36644)	IN
12-12-2024	Wijziging van de Paspoortwet in verband met de ontvlechting van de Nederlandse identiteitskaart (TK 36643-(R2202))	IN
17-12-2024	Digitale infrastructuur en economie	CD
18-12-2024	Energiebesparing	CD
18-12-2024	Verkeersveiligheid	CD
19-12-2024	Circulaire economie	CD
19-12-2024	Vreemdelingen en asielbeleid	CD
19-12-2024	Arbeidsmarktbeleid in de zorg	CD
19-12-2024	Online kinderrechten	CD
19-12-2024	Politie	CD
16-01-2025	Participatiewet	CD
16-01-2025	Sturing in het funderend onderwijs	RTG
16-01-2025	Desinformatie en digitale inmenging	CD
20-01-2025	Wetboek van Strafvordering (Boek 1) (36327)	WO
22-01-2025	Bestrijding witwassen en terrorismefinanciering	CD
23-01-2025	Wijziging van de Politiewet 2012 in verband met een delegatiegrondslag voor een algemene maatregel van bestuur over de bewapening en uitrusting van buitengewoon opsporingsambtenaren (Kamerstuk 36 395)	WO
23-01-2025	Digitale inclusie	CD
23-01-2025	Kinderopvang	CD
29-01-2025	Bescherming persoonsgegevens en digitale grondrechten	CD
29-01-2025	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Caribisch Nederland	CD
30-01-2025	Opkomende en toekomstige technologieën	CD
30-01-2025	Telecommunicatie	CD
30-01-2025	Kennisveiligheid	CD
05-02-2025	Pacht	CD
05-02-2025	Vreemdelingen- en asielbeleid	CD

06-02-2025	Online veiligheid en cybersecurity	CD
12-02-2025	Regio's en grensoverschrijdende samenwerking	CD
12-02-2025	Toerisme en recreatie	CD
12-02-2025	Bestuurlijke organisatie en democratie	CD
12-02-2025	Sturing in het funderend onderwijs	CD
13-02-2025	Kernenergie	CD
13-02-2025	Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving	CD
13-02-2025	Arbeidsmigratie	CD
20-02-2025	Verdienvermogen van Nederland	CD
20-02-2025	Openbaar vervoer en taxi	CD
12-03-2025	Uitvoering Sociale Zekerheid	CD

CD	= Commissiedebat	RTG	= Rondetafelgesprek
Ges	= Gesprek	SO	= Schriftelijk Overleg
In	= Inbreng verslag (wetsvoorstel)	TB	= Technische Briefing
NO	= Nota Overleg	FV	= Feitelijke Vragen
Pet	= Petitie	WO	= Wetgevingsoverleg

Plenaire agenda Tweede Kamer

26 – 28 november (week 48)

DINSDAG

- 16.50 uur Tweeminutendebat Laaggeletterdheid (CD 13/11)
17.10 uur Begrotingsdebat Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

WOENSDAG

- 10.15 uur Tweeminutendebat Uitvoering sociale zekerheid (CD 2/10)
10.35 uur Tweeminutendebat Arbeidsmarktbeleid (CD 23/10)
11.15 uur Begrotingsdebat Sociale Zaken en Werkgelegenheid
18.00 uur Tweeminutendebat Ouderenzorg (incl. ouderenhuisvesting) (CD 16/10)

DONDERDAG

- 10.15 uur Begrotingsdebat Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voortzetting)
16.30 uur Begrotingsdebat Sociale Zaken en Werkgelegenheid (voortzetting)

3 – 5 december (week 49)

WOENSDAG

- 10.15 uur Debat over het rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050

DONDERDAG

- 10.15 uur Debat over het demonstratierecht in Nederland
Middag Stemmingen over alle begrotingen

10 – 12 december (week 50)

- Debat over de Najaarsnota 2024
- 36 483 Tweede tranche wijziging Wet publieke gezondheid
- 35 646 Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties
- Debat over het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap

17 – 19 december (week 51)

n.n.b.

20 december 2024 t/m 13 januari 2025

Kerstreces

14 – 16 januari (week 3)

- 35 968 Archiefwet 2021
- 36 571 Wet aanscherping strafbaarstelling ronselen

21 – 23 januari (week 4)

n.n.b.

28 – 30 januari (week 5)

- 36 446 Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten
- 35 985 Wet markt en overheid

Brussel

Seinen op groen voor start van Europese Commissie op 1 december

De onderhandelingen in het Europees Parlement over de nieuwe Europese Commissie zijn afgerond, waardoor de Commissie onder voorzitter Ursula von der Leyen naar verwachting op 1 december kan beginnen aan haar nieuwe termijn. Na maanden van politieke spanningen bereikte het Europees Parlement deze week een akkoord over de samenstelling van de Commissie, Von der Leyen heeft zes uitvoerend vicevoorzitters benoemd, waaronder Teresa Ribera (S&D), die een sleutelrol krijgt in mededingings- en klimaatbeleid, en Raffaele Fitto (ECR), die verantwoordelijk wordt voor cohesiebeleid en hervormingen. De benoeming van Fitto zorgde voor felle kritiek, vooral vanuit de socialistische S&D, vanwege zijn rechts-conservatieve achtergrond bij de ECR.

De politieke dynamiek rond de onderhandelingen weerspiegelt een bredere verschuiving naar rechts in de Europese Unie, na verkiezingswinsten voor rechtse partijen in belangrijke lidstaten zoals Italië en Frankrijk. Hoewel sommige Renew-, Green- en S&D-leden bezwaar maakten tegen de deelname van Fitto als vicevoorzitter uit de ECR hoek, leidde dit niet tot wijzigingen in de samenstelling van het team. Opvallend is dat – hoewel er stoeve onderhandelingen waren in het Parlement – voor het eerst sinds 1999 geen enkele kandidaat-commissaris door het Parlement werd afgewezen. Het Parlement moet tijdens plenaire vergadering volgende week nog officieel de Commissie aannemen, maar door het op handen zijnde politieke akkoord lijkt het erop dat dit inderdaad zal gebeuren en dat daarmee de seinen op groen staan voor de Commissie om vanaf 1 december te starten.

Laatste plenaire vergadering Comité van de Regio's

20 en 21 november was de laatste vergadering van het Europees Comité van de Regio's (CvdR) in de periode van 2020 tot 2025. Begin volgend jaar start het Comité in een nieuwe samenstelling, met een nieuwe president en nieuwe leden. Namens gemeenten zullen vijf nieuwe bestuurders aantreden. Deze laatste vergadering werd daarom stilgestaan bij het vertrek van verschillende leden. Zo wordt vice-president van het Comité, Apostolos Tzitzikostas, Eurocommissaris voor transport en toerisme. Hij deed de toezegging binnen de Europese Commissie het belang van decentrale overheden te zullen verdedigen.

Daarnaast was o.a. de voorzitter van het Europees Parlement, Roberta Metsola, aanwezig om het 30-jarig bestaan van het Comité te vieren. Zie [CoR celebrates 30 years and demands stronger role | European Committee of the Regions](#).

Inhoudelijk zijn opinies vastgesteld over o.a. [cohesiebeleid](#), het oplossen van obstakels voor hulpdiensten in grensregio's en het gebruik van [AI voor publieke dienstverlening](#). Gedeputeerde van Noord-Brabant, Martijn van Gruijthuisen, slaagde erin met het Comité een opinie vast te stellen over de toekomst van de interne markt en de Europese concurrentiepositie, n.a.v. de rapporten van Draghi en Letta.

Kabinetsappreciaties Europese voorstellen (BNC-fiches)

Datum	Relevante BNC-fiches
25-11-2024	Proposal for establishing an application for the electronic submission of travel data ("EU Digital Travel application") and amending Regulations (EU) 2016/399
25-11-2024	(EU) 2018/1726 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EC) No 2252/2004, as regards the use of digital travel credentials

Consultaties Europese Commissie

Datum	Onderwerp	Type
26-11-2024	Architectuur voor energiezekerheid – geschiktheidscontrole	Evaluatie
27-11-2024	Mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (CBAM) — vergunningverlening aan CBAM-aangevers	Uitvoeringsverordening
28-11-2024	Mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (CBAM) — instelling van het CBAM-register	Uitvoeringsverordening
04-12-2024	Recommendation on the opening of negotiations on the revision of the Transport Community Treaty	Aanbeveling
04-12-2024	Scheepsrecycling – Europese lijst van scheepsrecyclinginrichtingen (14e editie)	Uitvoeringsbesluit
24-12-2024	Richtlijn illegale vuurwapenhandel	Voorstel voor een richtlijn

Agenda Europese Comité van de Regio's

Datum	Onderwerp
26-11-2024	<u>25e CIVEX-commissievergadering</u>
27-11-2024	<u>25e NAT-commissievergadering</u>
06-12-2024	<u>SEDEC-commissievergadering</u>
10-12-2024	<u>25e ENVE-commissievergadering</u>
11-12-2024	<u>ECON-commissievergadering</u>
12-12-2024	<u>26e COTER-commissievergadering</u>

Het VNG Lobbymemo wordt gemaakt door:

Den Haag: Eric de Rijk, Richard van Vliet, Jesse de Jong-
Paalvast, Wenneke Koenders en Behzad Sourani
Brussel: Team Europa